FT Aleksi Neuvonen
Demos Helsinki
Mechelininkatu 3D, 00100 Helsinki, Finland
Email: aleksi.neuvonen@demoshelsinki.fi
Phone: +358 50 5344 241
29.11.2023

Lausunto eduskunnan tulevaisuusvaliokunnalle

Asia: O 9/2023 vp Tulevaisuusvaliokunnan selvityshankkeet 2023 – 2027

Yleistä: Ymmärrys epävarmuudesta tulevaisuutta määrittävänä ilmiönä on vahvistunut viime vuosien yllättävien ja nopeasti pintaan nousseiden tapahtumakulkujen myötä. Tarve tarkastella laajempaa kirjoa mahdollisia tulevaisuuksia on korostunut. Todennäköisen tulevaisuuden määrittäminen ja kuvaaminen ei riitä. Kyky rakentaa toimijuutta suhteessa tulevaisuuteen edellyttää kuitenkin myös valmiutta muodostaa toivottavia tulevaisuuksia ja keskustella niistä. Tämä asettaa paineita poliittiselle päätöksenteolle, johon luontaisesti kuuluu näkemysten ja arvojen moninaisuus: näkökulmien rikkaudesta pitää pystyä etenemään joko-tai-tulevaisuuksien ohella sekä-että-tulevaisuuskuviin. Muutoin laadukaskaan ennakointi ei etene toiminnaksi ja muutokseksi.

Kehotamme huomioimaan seuraavat kolme teemaa määrittäessänne valiokunnan teemoja:

1. **Rakennusalan raju muutos lähivuosina.** Rakentamisen osuus Suomen bkt:sta (14%) on korkea, Seuraavien 17 vuoden aikana rakennusalalle ennakoidaan syntyvän noin 75 000 uutta työpaikkaa. Rakentaminen on nykyisin kaupunkiseutujen taloudellisen kehityksen moottori. Samalla kiinteistöjen arvot ja uudisrakentamisen ovat hiipuneet kasvukeskusten ulkopuolella. Jatkossa ns. hiilipiikin torjuminen ja kasvava tarve luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen asettavat uusia reunaehtoja kaupunkiseutujen uudisrakentamiselle. Rakennusalan tulevaisuus ei voi muodostua nykyisen kaltaiselle uudisrakentamiselle vaan painopiste siirtyy korjaus- ja täydennysrakentamiseen sekä arvonluontiin ja -nappaamiseen olemassa olevasta rakennuskannasta. *Millaisilla taloudellisilla, yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja ympäristöllisiä vaikutuksia tällä muutoksella on ja millaisilla poliittisilla murrosta voitaisiin ohjata?*
2. **Hoiva-transitio.** Sote-sektorin tehokkuuspohjainen uudistaminen on välttämätöntä mutta ei riittävää. Resursseja on pysyttävä myös luomaan lisää uusista suunnista. Huolenpidon tarve tulee nousemaan demografisten tekijöiden lisäksi mielenterveyden ongelmien ja moninaistuvan väestön ansiosta seuraavat vuosikymmenet. *Miten nähdä koko yhteiskunnan ja talouden piilevät voimavarat osana hoiva-transitiota? Kuinka lisääntyvien huolenpitovastuiden jakautuminen toteutuu oikeudenmukaisesti? Millaiset instituutiot yhdistäisivät hyvinvointivaltion universalistisen perustan ja ihmisten moninaiset, mutta hyvin epätasaisesti jakaantuneet voimavarat.*
3. **Resilientti ja uudistumiskykyinen hyvinvointivaltio hitaan kasvun ajassa**. Suomen tulevien vuosien talouskehitystä varjostavat monet suuren kokoluokan muutosilmiöt: työvoiman saatavuuden heikkeneminen, suurvaltojen protektionismi, kilpailu kriittisistä luonnonvaroista ja digitaalisen talouden keskittymiskehitys. Sitoutuminen pohjoismaiseen hyvinvointimalliin on silti vahva. Sen rinnalla yhteiskunnan uudistuminen nojaa vahvasti ns. kaksoissiirtymän kautta toteutuviin investointeihin kestäviin ja digitaalisiin ratkaisuihin ja infraan. Näiden keskeisten kulmakivien ylläpito nojaa oletukseen ainakin suhteellisen vahvasta kasvusta. *Mitä käy jos kasvu jää pitkäaikaisesti olemattomaksi tai hyvin matalaksi? Resilienssin*

FT Aleksi Neuvonen
Demos Helsinki
Mechelininkatu 3D, 00100 Helsinki, Finland
Email: aleksi.neuvonen@demoshelsinki.fi
Phone: +358 50 5344 241

ylläpitäminen edellyttää myös näiden ei-toivottavien tulevaisuuksien arviointia. Miten tunnistaa priorisoitavia kohtuusratkaisuja, joilla ylläpidetään ihmisten luottamusta ja myös vaikeimmassa asemassa olevien tulevaisuudenuskoa.